

Yks Tercihlerinde Stratejik Yaklaşım Veri Analitiği Ve Doğru Bilgi Rehberi

— muhammed-ridvan-kaya · 11 Temmuz 2025

Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) tercih sürecinde yapılan hatalar, öğrencilerin geleceklerini doğrudan etkileyebilir. Tek yıllık verilere dayalı tercihler, yapay zeka ile hazırlanan yanıltıcı tercih listeleri ve yüzeysel nitel analizler, her yıl binlerce öğrencinin yanlış tercihler yapmasına neden olmaktadır. Ancak doğru bir tercih listesi stratejisi bilim temelli, veri analitik yaklaşımlarla doğru tercih stratejileri sunmalıdır.

Temel Tercih Prensipleri

1. Çok Yıllı Veri Analizi Şartı

En kritik kural: Sadece bir önceki yılın verilerine bakmak, en büyük tercih hatasıdır. Sağlıklı bir analiz için:

- En az 5-6 yıllık sıralama verileri incelenmeli
- 2018'den itibaren trend analizi yapılmalı
- Tek yıllık veriye dayalı önerilerde bulunan kişilerden uzak durulmalı

Neden bu kadar önemli? Çünkü öğrencilerin "kazanma kafasında" olmaları nedeniyle, bir yıl düşük sıralamada kapanan bölümler, ertesi yıl popüler hale gelebilir ve sıralamaları önemli ölçüde yükselebilir.

2. İstatistiksel Analiz Yöntemleri

Profesyonel tercih analizi için kullanılması gereken yöntemler:

Tanımlayıcı Analiz Türleri

- Ağırlıklı Ortalama: Son yıllara daha fazla ağırlık verme
- Standart Sapma: Verinin oynaklığını ölçme
- Medyan Analizi: Aykırı değerlerden etkilenmeyen merkezi eğilim

Trend Analizleri

- Doğrusal Regresyon: Sıralamanın gelecekteki tahmini değeri
- Hareketli Ortalama: Dalgalanmaları yumuşatma
- Üstel Düzeltme: Yakın yıllara ağırlık verme

Risk ve Volatilite Analizi

- Güven Aralığı: %90-95 olasılıkla bölümün kapanma aralığı
- Volatilite Skoru: Sıralamanın yıllar arası değişkenliği
- Kontenjan Etkisi: Kontenjan değişiminin sıralamaya etkisi

3. Kontenjan Analizinin Önemi

Kontenjan sayıları tercih analizinde kritik rol oynar:

- Kontenjan artışı → Sıralama düşüşü (daha kolay yerleşme)
- Kontenjan azalışı → Sıralama yükselişi (daha zor yerleşme)
- Kontenjan doluluk oranları analiz edilmeli
- 2024 yılında ikinci öğretim kapanmaları ve öğretmen akademisi gibi yapısal değişiklikler dikkate

alınmalı

Doğru Bilgi Kaynakları

Resmi Kaynaklar

1. YÖK Atlas: Temel veri kaynağı (ancak 5-6 yıllık veriler yer almaz.)
2. İŞKUR Portal: Meslek tanıtımları ve iş fırsatları
 - <https://esube.iskur.gov.tr/Meslek/MeslekleriTaniyalim.aspx>
3. Cumhurbaşkanlığı İKO: Bölüm bazlı iş imkanları
 - <https://www.cbiko.gov.tr/projeler/uni-veri>
5. TÜİK Verileri: İstatistiksel veriler (sınırlı doğrulukla)

Güvenilmez Kaynaklar

- Global Enstitü gibi kalitesiz sertifika veren kurumların danışmanları
- Sosyal medyada kişisel bilgi isteyen hesaplar
- Sadece tek yıllık veriye dayalı analizler yapan kişiler
- Yapay zeka ile tercih listesi hazırladığını iddia edenler

Yapay Zeka Kullanımında Doğru Yaklaşım

Yapabilecekleri

- Genel tavsiyeler ve rehberlik
- Veri analizi desteği (doğruluğu test edilmeli)
- Bölümler hakkında detaylı bilgi sağlama
- Araştırma sürecinde yardım

Yapamayacakları

- Kişiyeye özel tercih listesi hazırlama
- Profesyonel tercih danışmanlığı
- Tek başına güvenilir analiz

Önerilen Yapay Zeka Araçları

1. ChatGPT: En gelişmiş dil modeli (GPT-4o)
2. Microsoft Copilot: Güncel veri erişimi
3. Claude: İnternette veri çekme özelliği

Kullanım İpucu: "2024 yılına ait YKS tercihlerine ait güncel bilgileri ver. Mutlaka güncel bilgileri ver" şeklinde sorular sorun.

Kapsamlı Araştırma Süreci

1. Bölüm Araştırması

Her hedeflenen bölüm için ChatGPT'ye sırasıyla şu soruları sorun:

- "Bu meslek hakkında detaylı bilgi ver"
- "Bu mesleğin avantaj ve dezavantajları nelerdir?"
- "Bu bölümün iş imkanları nelerdir?"
- "Yazılımın bu bölüme etkisi nedir?"
- "Yapay zekanın bu bölüme etkisi nedir?"
- "Bu bölüm mezunlarının eksiklikleri nelerdir?"

- "Bu bölüm mezunlarının rekabet ortamında başarılı olması için neler yapması gerekir?"

2. Üniversite Araştırması

- Müfredat incelemesi
- Akademik kadro kalitesi
- Kampüs imkanları
- Mezun istihdam oranları
- Barınma imkanları (KYK + özel yurt durumu)
- Sosyal aktivite olanakları

3. Şehir ve Yaşam Koşulları Analizi

- Yaşam maliyeti
- Ulaşım imkanları
- Sosyal ve kültürel olanaklar
- İklim koşulları
- Güvenlik durumu

İlgi ve Yetenek Değerlendirmesi

Testlerin Sınırlılıkları

İlgi ve yetenek testleri tek başına yeterli değildir. Gerçek ilgi ve beceriler ancak şu yöntemlerle ortaya çıkarılabilir:

Pratik Deneyim Yöntemleri

1. Gönüllü Staj: En güvenilir yöntem
2. Sektör Profesyonelleri ile Görüşmeler: O mesleği yapanlardan doğrudan bilgi
3. Üniversite Öğrencileri ile İletişim: Güncel deneyimler
4. İş Gözlemi: Mesleğin günlük rutinini gözlemleme

Gelecek Projeksiyonu

- Mesleğin 10-15 yıl sonraki durumu
- Dijital dönüşümün etkisi
- Yapay zeka ve otomasyon riski
- Sektörün büyüme potansiyeli

Vakıf Üniversiteleri Özel Durumu

Burs Oranları Analizi

Vakıf üniversitelerinde kritik faktör: Geçmiş yıllardaki burs oranları

- %25 burs → Daha az tercih edilir → Düşük sıralama
- %50-100 burs → Yoğun tercih → Yüksek sıralama

Finansal Planlama

- Tam burslu olma ihtimali
- Kısmi burs durumunda maliyet
- Alternatif finansman kaynakları

Özel Koşullar ve Dikkat Edilmesi Gerekenler

Sağlık Koşulları

- Bazı bölümler sağlık raporu gerektirmektedir
- Özel sağlık koşulları olanları öğrenciler önceden araştırmalı

Çoklu Program İmkanları

- Örgün önlisans + örgün lisans birlikte okunabilir
- Eşit seviye olmayan programlar için geçerli

Güvenlik Uyarıları

- Sosyal medyada kişisel bilgi paylaşımından kaçının
- Dolandırıcılık girişimlerine karşı dikkatli olun
- Sadece resmi kanalları kullanın

Veri Analizi Araçları ve Programlama

Profesyonel Analiz için Gerekli Araçlar

1. Python: Pandas, NumPy, Scikit-learn, Matplotlib
2. R: dplyr, ggplot2, caret
3. SQL: Veri sorgulama ve işleme
4. Excel: Temel analizler

Kendi Analiz Yazılımını Geliştirme

- Yapay zeka desteği ile basit analiz araçları geliştirilebilir
- Kişisel ihtiyaçlara göre özelleştirilebilir
- Sürekli güncelleme imkanı

Stratejik Tercih Sıralaması

Güvenli-Orta-Riskli Dağılım

- Güvenli tercihler (%40): Sıralamanın altındaki güvenli bölümler
- Orta riskli tercihler (%40): Sıralama civarındaki hedef bölümler
- Riskli tercihler (%20): Sıralamanın üstündeki hayal bölümler

Tercih Listesini Doldurma

- Tüm tercih hakkını kullanın
- Alt tercihlerinizi de dikkatlice seçin
- Alternatif bölümler için araştırma yapın

Karar Destek Sistemi

Çok Kriterli Değerlendirme

1. Kişisel Faktörler (40%)
 - İlgi ve yetenek uyumu
 - Kişilik yapısına uygunluk
 - Yaşam tarzı tercihleri
2. Akademik Faktörler (30%)
 - Yerleşme olasılığı
 - Üniversite kalitesi
 - Müfredat uygunluğu
3. Kariyer Faktörleri (30%)

- İş imkanları
- Maaş beklentileri
- Sektör geleceği

Final Kontrol Listesi

- [] En az 5 yıllık veri analizi yapıldı mı?
- [] Kontenjan değişimleri incelendi mi?
- [] Bölüm araştırması tamamlandı mı?
- [] Üniversite imkanları değerlendirildi mi?
- [] Finansal planlama yapıldı mı?
- [] Alternatif planlar hazırlandı mı?
- [] Özel koşullar kontrol edildi mi?

YKS tercih süreci, gelecekteki meslek yaşamınızı doğrudan etkileyen kritik bir karardır. Bu süreçte:

Temel formül: Veri + İlgi + Gerçekçilik = Başarı

- Veri: En az 5-6 yıllık bilimsel analiz
- İlgi: Gerçek deneyimlere dayalı meslek tercihi
- Gerçekçilik: Kendi sıralamanıza uygun hedefler

Bu prensipleri uygulayarak, hem kazanabilir hem de mutlu olabileceğiniz bir bölüm tercihi yapabilirsiniz.

Unutmayın ki doğru tercih, sadece kazanmak değil, aynı zamanda o alanda başarılı ve mutlu olmaktır.

Tercih sürecinizde aceleci davranmayın, kapsamlı araştırma yapın ve profesyonel destek almanız gerekiyorsa, mutlaka en az 5-6 yıllık veri analizi yapabilen, istatistik ve matematik bilgisi olan, Python gibi programlama dilleri kullanabilen uzmanlardan yardım alın. Aksi takdirde, sadece rehberlik seviyesinde kalacak tavsiyelerle yetinmek zorunda kalırsınız.